

Dokument č. 116

Uznesenie z konferencie Zväzu slovenských partizánov v Bratislave 18 - 19. augusta 1947.

U z n e s e n i e

celoslovenskej pracovnej konferencie Zväzu slovenských partizánov v Bratislave v dňoch 18. a 19. augusta 1947.

Pracovná konferencia jednohlasne konštatovala:

Výdobytky národne oslobodzovacieho boja, vyjadrené Košickým vládnym programom javia sa nám po dva a pol ročnom odstupe ako znehodnotené. Niektoré politické strany sa odklonili od nekompromisného zastavania línie národnej revolúcie. Spojili sa s predstaviteľmi slovenského fašizmu, ktorým odstúpili kľúčové pozície v našom verejnom a štátnom živote a umožnili tak vzrast proti-ludovej reakcii, čím zavinili, že na Slovensku našli živnú pôdu benderovské bandy a rozvratné živly, ktorých činnosť smeruje proti Československej republike, proti jej vláde a proti jej prezidentovi. Nebezpečie benderovských bánd je v priamej súvislosti s blahovoľne trpenou činnosťou uvedených protištátnych elementov.

Na tento nebezpečný vývin upozorňujeme sústavne pri každej príležitosti. Rezolúciami a memorandami neprišli sme k žiadúcim výsledkom. Ani vtedy, keď vláda našej republiky predložila Národnému frontu Čechov a Slovákov dôkazový materiál o rozvetvenej protištátnej a proti-ludovej činnosti na Slovensku, nedochádza k náprave.

Slovenskí partizáni, ktorí boli nositeľmi národných ideálov v dobe neslobody a ktorí stoja v predvoji tých síl, ktoré budujú obnovenú Československú republiku, nie sú ochotní tento stav ďalej trpieť. Sme presvedčení, že vyjadrujeme takto vôľu všetkých účastníkov národného boja za oslobodenie a celého pracujúceho ľudu, o čom sa nám na tejto konferencii dostalo jednoznačných uistení.

V záujme republiky bezpodmienečne žiadame previesť v jednotlivých rezortoch tieto nápravy:

V orgánoch verejnej správy, najmä v Povereníctve vnútra vidíme kľúč k vnútro politickej konsolidácii. Preto nie je mysliteľné, aby Povereníctvo vnútra duchom a personálnym obsadením pripomínalo bývalé Machovo ministerstvo vnútra tzv. Slovenského štátu.

Žiadame odstrániť z vedúcich miest Povereníctva vnútra:

1. Dr. Brychtu, bývalého župana župy bansko-bystrickej, vysokého úradníka býv.(alého) ministra vnútra, prednostne povýšeného za slov.(enského) štátu, otvoreného nepriateľa národných výborov a ľudovodemokratického zriadenia.
2. Ondreja Kutlíka, býv.(alého) okresného náčelníka v Trnave, ktorý za svojho pôsobenia dôverne spolupracoval s Nemcami ako udávач. Pre uvedené činy bol po oslobodení zaistený a bolo na neho podané trestné oznámenie Okresnému ľudovému súdu v Trnave. Je prednostom oddelenia VI. odboru Povereníctva vnútra.
3. Zástupcu prednostu Lukachicha, vysokého funkcionára fašistického režimu štátneho aparátu po zatlačení Slovenského národného povstania do hôr.
4. Dr. Juraja Kazára, prezidiálneho šéfa Povereníctva vnútra. Počas okupácie pôsobil ako okresný náčelník v Zl.(atých) Moravciach a prenasledoval ľudí demokratického zmýšľania. Dnes všemožne šikanuje príslušníkov odboja a pomáha účinne fašistickým provokatérom.

Žiadame, aby prednostami oddelenia VI. odboru Povereníctva vnútra, ktoré vybavuje žiadosti o štátne občianstvo a oddelenia toho istého odboru, ktoré vybavuje veci osvedčení o národnej, štátnej a ľudovodemokratickej spoľahlivosti boli ustanovení nekompromisní účastníci národného boja za oslobodenie, ktorí znemožnia protizákonný postup pri vydávaní spomenutých osvedčení.

Žiadame, aby si Povereníctvo vnútra pred rozhodnutím o udelení štátneho občianstva podľa dekrétu prezidenta republiky č. 33/1945 Sb. vyžiadalo osvedčenie okresného koordináčného výboru odbojových zložiek. Súčasne žiadame, aby Povereníctvo vnútra uverejnilo zoznam doteraz udelených št. občianstiev, aby verejnosť mala možnosť zistiť, či sa pokračovalo podľa platných predpisov.

Žiadame, aby členovia miestnych a okresných národných výborov, ktorí nevyhovujú podmienkam nariadenia č. 92/1946 Zb. n. SNR boli z národných výborov odstránení. Z doby fašizmu kompromitovaní a protizákonne dosadení členovia národných výborov zámerne pracujú proti účastníkom národného odboja za oslobodenie, podporujú podvratné živly, nerešpektujú zákony ani nariadenia nadriadených orgánov, vydávajú politických spoľahlivostí, štátnych občianstiev atď. V národných výboroch nesmú ostať osoby, ako sú: Štefan Švaňa, predseda ONV v Bánovciach n.(ad) Bebr.(avou), bývalý okresný osvetový inšpektor HG, HSLS, Ján Kalina /Kertész/, predseda okresného národného výboru v Gelnici, inštruktor HG, absolvent 8 mes(ačného), SS výcviku v Dachau, Július Predáč, predseda ONV v Kremnici, veliteľ HG v Starej Kremničke, ktorý napriek príkazu Povereníctva vnútra zastáva svoju funkciu, František Koričanský, predseda ONV v Trebišove, člen ozbrojenej jednotky HG za povstania, Fábry, predseda NV(národného výboru) v Bratislave, ktorý sústavne porušuje platné predpisy a vo svojej nenávisti k účastníkom národného povstania nerešpektuje nariadenia vyšších úradov.

Je úlohou Povereníctva vnútra, aby zakročilo aj vo všetkých uvedených ostatných prípadoch. Pozorujeme, že niektorí príslušníci ZNB na Slovensku, nekonajú svoje povinnosti tak, ako si to záujem Republiky vyžaduje. Žiadame povereníka vnútra, aby prikázal Hlav.(nému) veliteľstvu ZNB na Slovensku najprísnejšími disciplinárnymi trestami stíhať tých príslušníkov ZNB, ktorí úmyselnou nedbalosťou napomáhajú činnosť protištátnych elementov.

Ďalej žiadame, aby bolo okamžite realizované uznesenie očistných komisií Povereníctva vnútra, ktoré komisie prevádzajú očistu m. r. od 17. júna 1946 do 18. júna 1946 za účasti splnomocnencov Ministerstva vnútra z Prahy.

Ministerstvo národnej obrany:

Podľa Košického vládneho programu naša armáda má byť vybudovaná na základoch ľudovodemokratických. V duchu zásad pod ktorými sme šli do boja žiadame, aby v armáde bola do dôsledkov uskutočňovaná a náležito uplatňovaná morálne politická výchova. Len tak bude zaručené, že armáda bude skutočne slúžiť ľudu, nestane sa nástrojom reakčných tendencií a nebude ohniskom protištátnych sprisahání, ako sme toho boli svedkami v cudzích štátoch. Proti tým dôstojníkom, ktorí túto politickú výchovu sabotujú musí byť zakročené ako proti nepriateľom nášho ľudovodemokratického režimu.

Do armády nemajú byť prijatí dôstojníci, ktorí sa proti ČSR prehrešili v dobe neslobody. Preverovacia komisia pre preverovanie a prijímanie dôstojníkov slovenskej národnosti prijala i takých dôstojníkov, ktorí boli exponentmi fašistického režimu a ktorí nemali kladný postoj k zahraničnému a domácejmu odboju. Do československej armády nepatria osoby ako sú: mjr. Ernest Pechálek, prednosta Tisovej vojenskej kancelárie, mjr. Ľudovít Križan, veliteľ protileteckej obrany v Bratislave až do príchodu ČA (Červenej armády), mjr. Štefan Benič,

posádkový veliteľ v Žiline po zatlačení do hôr, pplk. Vosádka, veliteľ domobraneckého pluku, mjr. Nevický, povýšený za zásluhy Haššikom na pplk., pplk. Vojtech Zámocký /Lakatoš/ bývalý posádkový veliteľ v Spiš.(skej) Novej Vsi, vymenovaný za povstania na príkaz Nemcov a iní.

Nie je možné, aby takýto dôstojníci boli povolávaní dokonca do kurzov pre vyšších veliteľov.

Žiadame, aby u menovaných a im podobných dôstojníkov bola prevedená obnova preverovacieho pokračovania, ktorú nech prevedú preverovacie komisie zložené výhradne z účastníkov národného odboja za oslobodenie, určených po vypočutí zástupcov ústredného koordinačného výboru odbojových zložiek.

Ďalej žiadame, aby zaslúžilí dôstojníci odboja boli povyšovaní mimo poradia a dosadzovaní, resp. ponechaní na veliteľských miestach, bez ohľadu na fyzický vek a služobnú dobu.

Pri preverovaní dôstojníkov v zálohe nech sa pokračuje prísne a presne podľa predpisov.

Školenie dôstojníkov v zálohe nech je zverené osvedčeným dôstojníkom domáceho a zahraničného odboja.

Povereníctvo pôdohospodárstva:

Podľa zásad Slovenského národného povstania pôda má patriť tomu, kto na nej pracuje. Povereníctvo pôdohospodárstva a pozem.(kovej) reformy nie je a nebude schopné plniť úlohy vyplývajúce z platných predpisov o konfiškácii a prideľovaní pôdy, pokiaľ tam sedia na vedúcich miestach ľudia, ktorí slúžia veľkostatkárom, Nemcom, Maďarom a domácim zradcom.

Žiadame odstrániť z Povereníctva pôdohospodárstva a pozem.(kovej) ref.(ormy) Dr. Jozefa Kosorína, popredného činiteľa piešťanského zjazdu, mladej generácie HSLŠ, Dr. Ladislava Rumana, tajomníka vyslanca Slov.(enského) štátu Sidora, Ing. Mateja Bencíka, člena Magyar Pártu, zakladateľa nemeckej miestnej skupiny, Ing. Júliúsa Brude, bývalého člena DP (Deutsche Partei), nepriateľa ľudovodemokratického režimu, Dr. Terlanda, prednostu právneho oddelenia, vysokého funkcionára HSLŠ, zarytého nepriateľa ľudovodemokratického zriadenia, Jána Baloga, správcu št.(átnych) majetkov v Trnovciach, maďaróna, statkára - odmeneného Maďarmi, Júliúsa Kňazovického, hlavného lesného radcu, vysokého funkcionára HSLŠ, Ing. Revyho, člena DP(Deutsche Partei).

Povereníctvo výživy a zásobovania:

Tento rezort stal sa útočiskom kompromitovaných živlov.. Starostlivosť o zásobovanie slovenského pracujúceho ľudu nemôže byť zverená ľuďom ako sú: Dr. Imrich Kružliak, šéf tlače HSLŠ, Dr. Jozef Mrázek, inštruktor politickej školy HG na Sliači, Dr. Viktor Krampfl, ústredný tajomník HSLŠ, Dr. Mikula, vysoký funkcionár HSLŠ za Slov.(enského) štátu, Dr. Belo Rizman, blízky spolupracovník Tisov a Machov, Dr. Príkopa, prednosta oddelenia ÚŠB a ďalší.

Žiadame Povereníctvo informácií, aby v záujme plnenia úloh, ktoré tomuto rezortu boli v rámci dvojročnice uložené, boli odstránení neprajníci a osočovatelia ČSR ako sú: Melec Ondrej, bývalý redaktor nemeckého časopisu Slowakische Rundschau a bývalý župný tajomník HSLŠ, Dr. Jozef Grajciar, ústredný tajomník HSLŠ, aktívny tajomník Habáň, ústredný tajomník HSLŠ, Dr. Milec, prednosta zahraničného odboru, bývalý vyslanec tzv. Slov.(enského) štátu v Bukurešti.

Povereníctvo techniky:

Výstavbu Slovenska nemôžu viesť osoby nemajúce záujem na uskutočnení Dvojročnice a na výstavbe Slovenska vôbec. Žiadame odstránenie z vedúcich miest Povereníka techniky: Ing.

Jána Grajciara, exponovaného člena HSĽS a HG, spolupracovníka Nemcov, Ľudovíta Fabiána, exponovaného funkcionára HSĽS a HG a iných.

Poverenictvo dopravy:

Žiadame odstránenie: Jozef Bezák, exponovaný ľudák, skúšobný komisár gardy na Min. dopravy /za fašistického režimu/, dnes nepriateľ ľudovodemokratického zriadenia Ladislav Kubiš, obdivovateľ a spolupracovník Hlinkov, Alojz Müller, exponovaný činiteľ HG, nepriateľ dnešného ľudovodemokratického zriadenia.

Poverenictvo pravosúdia:

Tento rezort, ktorý je prevádzateľom ľudového súdnictva, stal sa dnes vo veľkej miere útočiskom kompromitovaných živlov. V záujme spravodlivosti žiadame, aby boli odstránení stadiaľto títo ľudia: Dr. Ladislav Udváry, prezidiálny šéf a býv.(alý) župný referent HG, napomáhač Maďarov a Nemcov, Dr. Majerík Jozef, bývalý exponovaný dôstojník HG a napomáhač Maďarov a Nemcov, Dr. Martin Kotjan, Dr. Alex. Čimo, Dr. Jozef Cisár, boli preverovacou komisiou za ich činnosť počas Slovenského štátu degradovaní, menovaní však zastupujú dnes vysoké funkcie na Povereníctve pravosúdia. Dr. Štefan Lucký, prednosta oddelenia pre ľudové súdnictvo. Počas Slov. štátu hl. prokurátor v Bratislave, práv. poradca Hlav. veliteľstva HG ušiel pred ČA do cudziny a vrátil sa v lete roku 1946.

Poverenictvo zdravotníctva:

Žiadame okamžité odstránenie z vedúcich miest týchto ľudí: Dr. Príkazský Eduard, veľmi exponovaný člen HSĽ a HG, ľudácky propagátor, Valentín Ignác, exponovaný člen HSĽS a HG, nepriateľ partizánov a dnešného zriadenia.

Poverenictvo sociálnej starostlivosti:

I keď rieši starostlivo požiadavky našich soc. slabších príslušníkov, žiadame, aby boli odstránení: radca Solnoky, maďarón, Zvara Juraj, spolupracovník Nemcov. Z vedúcich miest úradu ochrany práce ľudia ako Dr. Ondrušek Ladislav, prednosta ÚOP(Úradu ochrany práce), Košice, bývalý tajomník min.(istra) Haššíka.

Tak isto žiadame očistu na Povereníctve školstva, priemyslu, financií, pôšt a iných ústredných úradov, školách a v znárodnenom priemysle.

Zároveň znovu zdôrazňujeme náš apel na čsl.(československú) vládu a NF, aby ihneď riešili činnosť protištátnych živlov v politických stranách a odstránili tých ľudí z nášho verejného života, na ktorých bol dôkazový materiál predložený čsl.(československému) Národnému frontu.

Bez prevedenia žiadaných náprav v ústredných orgánoch výkonnej moci, nie je možné rýchle a konečné zlikvidovanie benderovských bánd a s nimi spolupracujúcich štátu nepriateľských živlov.

Tak ako bezpodmienečne žiadame okamžitú očistu štátneho aparátu, tak sa dávame k dispozícii do boja proti benderovským bandám a ich pomáhačom.

K zaisteniu partizánov bojujúcich proti benderovcom žiadame:

a/ úplné soc.(iálne) zaistenie,

b/ zorganizovanie samostatných oddielov pod velením vlastných part.(izánskych) veliteľov,

c/ prideliť k part.(izánskym) jednotkám schopný poradný vojenský orgán, pokiaľ možno partizána.

Na koniec zdôrazňujeme, že slovenskí partizáni nešli do boja proti nepriateľovi cieľom zaistenia si existenčných privilégií. Záujem ČSR, za ktorú partizáni bojovali vyžaduje, aby sa na vedúce miesta verejného života dostali osvedčení a nekompromisní bojovníci za ľudovodemokratickú republiku.

Žiadame:

1. Aby boli zriadené preškoľovacie a doškoľovacie kurzy na útraty štátu pre účastníkov národného boja za oslobodenia a absolventi týchto kurzov boli primerane vzdelaní.
2. Aby podľa Košického vládneho programu boli part. hodnosti po preskúmaní v plnom rozsahu priznané.
3. Aby bola zriadená zvláštna kancelária pri Povereníctve soc.(iálnej) starostlivosti, ktorá bude organizovať preškoľovanie partizánov a ich vhodné umiestňovanie.

Pevne veríme, že vláda republiky a Zbor povereníkov, verní zásadám protifašistického boja a Košického vládneho programu po tejto konečnej požiadavke slov.(enských) partizánov prevedú okamžitú nápravu na Slovensku.

NAJNESKORŠIE ALE DO 20. SEPTEMBRA 47.

Zväz slovenských partizánov so všetkými svojimi členmi a celou svojou váhou bude napomáhať štátnym orgánom pri uskutočnení vyššie uvedených pre štát životne dôležitých požiadaviek.

V záujme Republiky, jej suverenity, šťastnej budúcnosti našich dvoch bratských národov a splnenia všetkých významných podujatí vlády postavíme sa proti komukoľvek a ktorejkoľvek inštancii, ktorá by do stanoveného termínu nespĺnila naše oprávnené požiadavky, alebo chcela ich mariť a tak zvrátiť pokrokový vývin a budovateľské úsilie nášho ľudu.

V Bratislave dňa 19. augusta 1947.

Delegáti celoslovenskej pracovnej konferencie:

Členovia ústred.(ného) výboru:

Šmidke Karol, predseda Samo Falt'an, gen.(erálny) taj.(omník)

Hagara František, podpredseda Pavel Mesjarik, org.(anizačný) taj.(omník)

Bielik Ernest, člen ÚV Chladný Daniel, člen ÚV

Krajčí Ján, člen ÚV Končinský Michal, člen ÚV

Šagát Anton, člen ÚV Lacko Gejza, člen ÚV

Borovský Vojtech, člen ÚV Lajčiak Milan, člen ÚV

Bella František, člen ÚV Parobok Ján, člen ÚV

Bystrianin Ivan, člen ÚV Stanek Ján, člen ÚV

Bustin Michal, člen ÚV Trojan Jozef, člen ÚV

Bahurinská Tamara, člen ÚV Zeman Ján, člen ÚV

Čáp Frant., člen ÚV Žalmna, člen ÚV

Frtús Ján, člen ÚV Ždek Rudolf, člen ÚV

Furdík Igor, člen ÚV Šolc Jaroslav, člen ÚV

Gálik Ondrej, člen ÚV Juraj Špitzer, člen ÚV

Gergelčík Štefan, člen ÚV

Gerek Ľudevít, člen ÚV

D e l e g á t i

Pavel Bolko, Kornel Káres, Lojzo Čušiak, Pavol Vinholtz, František Gella, František Jáneček, Ján Gríger, Jozef Tkáč, Ján Parobok, Pavol Deák, Ján Haviar, Ján Náhlík, Paškaj Ján, Ján Gašpar, Jozef Kružliak, Ján Mystrík, Daniel Chladný, František Bantoš, Michal Masaryk, Michal Schotzer, Ján Slaninka, Štefan Povare, Jozef Jamrich, Jozef Ertl, Jozef Šarina, Ján Urda, Bertin Kolárik, Rudolf Jakub, Ján Kubačka, Jaroslav Čelko, Július Novotný, Jozef Šublík, Tomáš Mikuš, Jozef Hagara, Alex. Kiršner, Štefan Kubík, Oldrich Najvirt, Bohuslav Majzlík, Jozef Kubaška, Frant. Zány, Ján Moravanský, Eduard Klešť, Januba Jozef, Ján Zverko, Jozef Buhúň, Michal Vágner, Jozef Hamaš, Ján Pecušák, Ladislav Sabo, Bedřich Tásler, Ľudevít Kučera, Michal Kytel, Rudolf Židek, Ernest Vronský, Ján Petřík, Džubák Ján, Lukáč Matejovič, Ľudevít Klest, Štefan Kundek, Valent Svitok, Bernert Kotrč, Michal Giač, Gejza Lacko, Štefan Trstenský, Karol Klobušický, Albert Brnčál, Štefan Kedžuch, Ján Holubica, Ľudevít Pramuka, Július Škott, Ľudevít Gerek, Ľudevít Skokňa, Pavel Daniš, Jozef Pastorek, Ján Meliška, Ľudevít Gmar,

Slovenský národný archív Bratislava, f. Úrad Predsedníctva Slovenskej národnej rady, kart. 118, inv. č. 120.

Dokument č. 117

List Predsedníctva KSS tajomníkovi DS R. Fraštickému o výhradách KSS voči niektorým predstaviteľom DS

Predsedníctvo DS

do rúk úradujúceho generálneho tajomníka p.(ána) R. Fraštického.

Predsedníctvo KSS po skúmaní výsledkov práce zvláštnej

komisie NF ustanovenej dňa ....., ktorej určením bolo vyšetriť činnosť niektorých poslancov Demokratickej strany z hľadiska štátneho a národného, prišlo k záveru, že v dôsledku formálneho postupu, ktorý v spomenutej komisii si vynútil zástupca DS, táto komisia nebude v stave splniť svoje poslanie ani pokiaľ ide o čas, ani pokiaľ ide o vynášanie politického stanoviska. Naše predsedníctvo rozhodlo sa preto obrátiť sa priamo na vedenie Demokratickej strany, aby uvážilo námietky vznesené z našej strany a vyvodilo z nich príslušné závery.

Vzhľadom na toto stanovisko, predsedníctvo našej strany, prejavili naši zástupcovia na zasadnutí NF dňa .....

súhlas s návrhom Vašich zástupcov, aby bola zastavená činnosť zvláštnej komisie NF a aby vedenie KSS predložilo príslušný materiál priamo vedeniu DS.

Na základe týchto rozhodnutí predkladáme vedeniu DS námietky zatiaľ proti týmto osobám:

I. Dr. Ján Kempný, generálny tajomník DS a poslanec ÚNS. Predsedníctvo KSS dovoľuje si upozorniť Vás na tieto skutočnosti: